

opusdei.org

Acompanyament espiritual

En la seva exhortació apostòlica *Evangelii Gaudium*, el Papa Francesc ens recorda la conveniència de l'acompanyament o la direcció espiritual per a la vida cristiana.

07/07/2020

“Més que mai necessitem homes i dones que, des de la seva experiència d'acompanyament, coneguin els processos on hi abunda la prudència, la capacitat de comprensió, l'art

d'esperar, la docilitat a l'Esperit, per cuidar entre tots les ovelles que se'ns confien dels llops que intenten disgregar el ramat". (*Evangelii Gaudium*, núm. 171) Amb aquestes paraules, el Papa Francesc ens recorda la conveniència de l'acompanyament o la direcció espiritual per a la vida cristiana.

És l'Esperit Sant qui ha de santificar: "el model és Jesucrist; el modelador, l'Esperit Sant, per mitjà de la gràcia". [1] Qui exerceix una direcció espiritual personal és un "instrument" de Déu, que és qui proporciona el creixement (cf. 1 Co 3, 7-9). Cal deixar "que la gràcia de Déu i el Director facin la seva obra" perquè aparegui "la imatge de Jesús, en què es converteix l'home sant". [2] Aquesta gràcia és una participació en la vida de Jesucrist, que en l'Eucaristia "ens fa *cor unum et anima una* (Act 4, 32), un sol cor i una

sola ànima; i ens transforma en família, en Església”.[3]

1. L'acompanyament fraternal dels fills de Déu en Crist

És lògic que es busqui acompanyament espiritual quan s'avança en la vida espiritual i es nota que el Senyor demana més vibració. Teològicament podríem dir *identificar-se amb Crist, ser un altre Jesús per al proïsme*. Aquesta és la raó autèntica per la qual cada cristià pot voler legítimament l'ajuda del consell espiritual. Viure en la disposició contínua de buscar Déu, habitar en el desig convençut d'agradar-li. Hi ha un impuls interior que demana quelcom més, però no en l'ordre de l'eficiència (fer moltes coses), sinó en el deixar-se fer per l'altre (Déu).[4]

La consideració de l'Església com a família és una de les claus sobre l'acompanyament espiritual. En

aquest ambient de fraternitat cristiana, de família, estimant les persones amb el proverbial cor de pare i de mare, s'ajuda cadascú a buscar, trobar i estimar Crist.[5]

El *Catecisme de l'Església Catòlica* recorda a propòsit de la direcció espiritual que: “L'Esperit Sant dona a certs fidels dons de saviesa, de fe i de discerniment”.[6] Aquests dons es poden trobar en sacerdots i també en els fidels no ordenats: religiosos, religioses, laics. Efectivament, portar la direcció espiritual d'altres persones és una de les maneres en què els laics poden exercir el seu sacerdoci comú, que capacita “per ajudar els homes en llur camí vers Déu, amb el testimoni de la paraula i de l'exemple, amb l'oració i l'expiació”.[7]

L'acompanyament espiritual és, per tant, una realitat amb fonament baptismal, com a desenvolupament

d'haver rebut el Baptisme i un apostolat concret. En efecte, es pot llegir en clau de direcció espiritual (introduint els matisos i les acomodacions corresponents) el que sant Josep maria escriu en relació amb l'apostolat d'amistat i confiança; un apostolat que en l'existència laical pressuposa el testimoni de la vida cristiana donat amb naturalitat a través de les situacions ordinàries del viure: "I en veure'ns iguals a ells en totes les coses, els altres se sentiran invitats a preguntar-nos: com s'explica la vostra alegria?, d'on traieu les forces per vèncer l'egoisme i la comoditat?, qui us ensenya a viure la comprensió, la neta convivència i la donació, el servei als altres? Aleshores és el moment de descobrir-los el secret diví de l'existència cristiana: de parlar-los de Déu, de Crist, de l'Esperit Sant, de Maria. El moment de procurar transmetre, a través de les nostres pobres paraules,

aquesta bogeria de l'amor de Déu que la gràcia ha vessat en els nostres cors".[8] Tot això suposa, certament, que qui assumeix la tasca de dirigir espiritualment una persona compleixi les condicions corresponents de maduresa espiritual, de prudència, de discreció, d'afabilitat, etc., i de formació, ja que en la direcció espiritual no es tracta d'aconsellar des de les mateixes experiències i opinions, sinó des de la fe de l'Església.

2. Cap a la santedat

“Per anar cap al Senyor necessitem sempre un guia, un diàleg. No ho podem fer només amb les nostres reflexions”.[9] El paper del “mestre” espiritual consisteix a secundar la labor de l'Esperit Sant en l'ànima i donar pau, en vista del do de si i de la fecunditat apostòlica.[10] Per això, la seva labor ens introdueix en l'Evangelí, en què “tot, cada punt

relatat, s'ha recollit, detall a detall, perquè l'encarnis en les circumstàncies concretes de la teva existència".[11] La direcció espiritual ajuda a descobrir el que l'Evangelí diu a cada ànima, i a reaccionar amb una resposta de lliurament.

“Continua sent vàlida per a tothom (...) la invitació a recórrer als consells d'un bon pare espiritual, capaç d'acompanyar cadascú en el coneixement profund de si mateix, i conduir-lo a la unió amb el Senyor, perquè la seva existència es conformi cada vegada més a l'Evangelí".[12].

La direcció espiritual ben rebuda porta a confrontar la mateixa vida amb Crist i amb el seu missatge d'amor (cf. *Jn* 13, 34), i a veure, en vista de l'Escriptura i amb l'acció de l'Esperit Sant, la mà de Déu en la mateixa existència.

“La funció del director espiritual — ensenya sant Josepmaria— és obrir horitzons, ajudar a la formació del

criteri, assenyalar els obstacles, indicar els mitjans adequats per vèncer-los, corregir les deformacions o desviacions de la marxa, animar sempre: sense perdre mai el punt de mira sobrenatural, que és una afirmació optimista, perquè cada cristià pot dir que ho pot tot amb l'ajuda divina (cf. *Fl* 4, 13)".[13] Amb el creixement de la fe, de l'esperança i de la caritat, s'ajuda a tractar Déu personalment i contínuament, moltes vegades a través d'un pla de vida. D'aquesta manera, l'oració (vocal i mental), la confessió freqüent, la participació en l'Eucaristia — veritable centre de la vida cristiana —, la familiaritat amb la Sagrada Escripura, porten a aprofundir en el sentit de l'existència, a conèixer l'amor de Déu, a millorar en coneixement propi i desitjos de servir totes les ànimes.

Sant Josepmaria aconsella tractar sempre, en la direcció espiritual, tres

punts necessaris per a un veritable progrés espiritual: la fe, la puresa i la vocació.[14] Aquesta trilogia es pot relacionar amb el que ens diuen els Actes dels Apòstols, descrivint la vida i la perseverança dels primers cristians “a escoltar l’ensenyament dels apòstols i a viure en comunió fraterna, a partir el pa i a assistir a les pregàries”. [15] La fe remet a la doctrina apostòlica. [16] La puresa es vincula al Pa eucarístic: la Comunió freqüent ens ajuda a tenir una mirada neta i protegeix el tresor de la castedat. L’oració, resposta a la Paraula de Déu que crida, és essencial per ser fidel a la mateixa vocació. [17]

“La fe i la vocació de cristians afecten tota la nostra existència, i no només una part”; [18] per tant, està en relació amb la vida familiar, la feina, el descans, la vida social, la política, etc. Tot i que la direcció espiritual no té com a matèria immediata aquests

àmbits, ha d'oferir, no obstant això —evitant qualsevol ingerència en el que no li és propi—, llums i consells perquè cadascú, amb llibertat i responsabilitat, assegurança en la fe i en la moral catòliques, prengui les decisions que consideri oportunes amb coneixement de causa i deixant que la llum de Déu il·lumini tota la seva vida. Des d'aquesta perspectiva, la direcció espiritual té com a meta promoure la “unitat de vida”[19] que porta a buscar i estimar Déu en tot, i a viure tota l'existència amb consciència de la missió que la vocació cristiana implica. La direcció espiritual contribueix al procés de creixement de cada cristià en la seva condició de fill o de filla de Déu Pare en Crist per l'Esperit; ajudant a descobrir amb alegria la figura i l'amor de Crist i el que reclama el seu seguiment.

3. Llibertat i responsabilitat

El germà que acompanya espiritualment un altre germà ofereix una opinió desinteressada i recta, respectant la personalitat d'aquell que aconsella, sense suplantar-ne la llibertat i, per tant, la responsabilitat. Com escriu sant Tomàs d'Aquino, “els fills de Déu estan moguts per l'Esperit Sant lliurement, per amor; no servilment, per temor” (*Summa contra gentiles*, IV, 22). Un concepte que sant Josepmaria condensa així: “És tan sols quan hom estima que arriba a la llibertat més plena”.^[20] La persona humana és un misteri: “A cada ànima hi ha un fons delicat, en el qual només Déu pot penetrar”.^[21] I a cada persona li toca secundar les inspiracions que rebi de l'Esperit Sant, pastor de les nostres ànimes.
^[22]

La tasca del pastor d'ànimes està “encaminada a situar cadascú davant les exigències completes de la seva

vida, ajudant-lo a descobrir allò que Déu, en concret, li demana, sense posar cap mena de limitació a aquesta independència santa ni a aquesta beneïda responsabilitat individual, que són característiques d'una consciència cristiana. Aquesta manera d'obrar i aquest esperit es basen en el respecte a la transcendència de la veritat revelada i en l'amor a la llibertat de la criatura humana. Podria afegir-hi que també es basa en la certesa de la indeterminació de la història, oberta a un gran nombre de possibilitats, que Déu no ha volgut cloure".[23] Sant Josepmaria també assenyala que, "per tal d'aconseguir la perfecció cristiana en la professió o en l'ofici que tingui cadascun d'ells", els cristians "necessiten estar formats de manera que sàpiguen administrar la pròpia llibertat: amb presència de Déu, amb pietat sincera, amb doctrina".[24] Per això, els consells de la direcció espiritual

serveixen per il·luminar la intel·ligència, enrobusteixen la llibertat. De vegades, aquesta transmissió de la veritat es farà amb fortalesa. “La veritable finor i la veritable caritat exigeixen arribar a la medul·la, encara que costi”:[25] sempre amb delicadesa i respectant els ritmes que siguin propis de cada persona.

El que és acompanyat espiritualment ha de tenir una actitud oberta a l’ajuda. Per això és necessari recordar que “la humilitat és la veritat en el camí de la lluita ascètica”. [26] Una de les manifestacions més importants de la humilitat és la sinceritat que, de vegades, ha de ser “sinceritat salvatge”, [27] és a dir, manifestació del que hi ha en l’ànima, sense ornaments ni eufemismes. La direcció espiritual segueix els trets d’una confidència, [28] que està basada en la confiança. Per això, així

com la direcció procedeix sense “encotillar ningú (...), respectant cada ànima tal com és, amb les seves pròpies característiques”,^[29] el que la rep deixa “que la gràcia de Déu i el Director facin la seva obra”, ja que, si no es fonamenta així, “no sortirà mai l’escultura, imatge de Jesús, en què es converteix l’home sant”.^[30] Això requereix una certa regularitat en les converses.

En aquest àmbit de confiança fraternal, és lògic intentar ser dòcil a la paraula sentida que, davant de Déu, es reconeix com una llum de l’Esperit Sant. Així doncs, es pot parlar d’obediència a la direcció espiritual, però tenint present que l’obediència no és un concepte unívoc (cf. S. Th. II-II, q. 104). En la direcció espiritual, un no fa cas al consell d’una altra persona perquè hi estigui obligat, ni tampoc perquè reconegui que té més experiència o més saber, sinó perquè adverteix

que, a través de les seves paraules, Déu l'il·lumina i aconsella. Moltes vegades, els consells de la direcció espiritual no són totalment detallats, sinó que se'ns impulsa a reflexionar i, sobretot, confrontar-nos amb el Senyor en l'oració. Efectivament, correspon a la persona interessada ponderar el que escolta i decidir amb una resolució que, certament, ha estat il·luminada pel consell, però que dimana de les seves deliberacions i de la seva voluntat.

La llibertat assumida com a elecció del bé és inseparable de la responsabilitat personal correlativa. “Cadascú és com és, i cal tractar cadascú segons ho ha fet Déu i segons el porta Déu. *Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos* (1 Co 9, 22), cal fer-ho tot per a tothom. No existeixen les panacees. És necessari educar, dedicar a cada ànima el temps que necessiti, amb la paciència d'un monjo de l'edat

mitjana per miniar —full a full— un còdex; fer a la gent major d’edat, formar la consciència, que cadascú senti la seva llibertat personal i la seva responsabilitat consegüent”.[31] D’aquesta manera, l’acompanyament espiritual, en un context d’amistat i tracte amb Déu, orienta, dona optimisme, obre l’esperança, amplia horitzons i contribueix a fer que l’ànima sigui capaç de coses grans.

Bibliografia:

ESPA, Fulgencio, *Cuenta conmigo*, Palabra, Madrid 2017.

FERNÁNDEZ-CARVAJAL, F. *Para llegar a puerto. El sentido de la ayuda espiritual*, Palabra, Madrid, 2010.

DERVILLE, Guillaume. Veu: «Dirección espiritual». Diccionari de Sant Josepmaria Escrivá de Balaguer, Burgos, Monte Carmelo - Instituto Histórico Josemaría Escrivá, 2013, p. 339-345.

.....

[1] *Carta 8.VIII.1956*, núm. 37: AGP, sèrie A.3, 94-1-2.

[2] *Camí*, núm. 56.

[3] *Converses*, núm. 123.

[4] Cf. Fulgencio Espa, *Cuenta conmigo*, 33, Palabra, Madrid 2017.

[5] Cf. *Camí*, núm. 382.

[6] *Catecisme de l'Església Catòlica*, núm. 2690, cf. núm. 1435, 2695.

[7] *És Crist que passa*, núm. 120.

[8] *Ibídem*, núm. 148.

[9] Benet XVI, Discurs, Audiència general, 16.IX.2009.

[10] Cf. *Camí*, núm. 62.

[11] *Forja*, núm. 754.

[12] Benet XVI, Discurs, Audiència general, 16.IX.2009.

[13] Carta 8.VIII.1956, núm. 37: AGP, serie A.3, 94-1-2.

[14] Cf. *Solc*, núm. 84; *Amics de Déu*, núm. 187.

[7] *Act.* 2, 42.

[16] Cf. *Converses*, núm. 73.

[17] Cf. *Forja*, núm. 297 i 789.

[18] *És Crist que passa*, núm. 46.

[19] Cf. *És Crist que passa*, núm. 10; *Gaudium et Spes*, núm. 43.

[20] *Amics de Déu*, núm. 38.

[21] Carta 8.VIII.1956, núm. 37: AGP, sèrie A.3, 94-1-2.

[22] Cf. *És Crist que passa*, núm. 174.

[23] *És Crist que passa*, núm. 99.

[24] *Converses*, núm. 53.

[25] Andrés Vázquez de Prada, *El fundador del Opus Dei*, volum II, p. 320.

[26] *Solc*, núm. 259.

[27] *Forja*, núm. 127.

[28] Cf. *Camí*, núm. 64.

[29] *Amics de Déu*, núm. 249.

[30] *Camí*, núm. 56.

[31] Carta 8.VIII.1956, núm. 38: AGP, sèrie A.3, 94-1-2.